

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

נושא השבוע: אמונת חכמים

פרשת
ראהמבית
שבט טיש

משבח

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

מצות עשה מן התורה, להיות דבוקים בחכמים ובתלמידיהם, לשתות בצמא את דברייהם, לכבדם ולהנחותם, ולשמע בקולם אפלו אומר לה על ימין שהוא שמאל, וכל שכן פשוט אומר לה על ימין - ימין, ועל שמאל - שמאל. ולמוד זאת חכמים מהנאמר בתורה בארבעה מקומות שיש להדבק בקב"ה, שנאמר: "ובו תדבק", פעמים "ולדבקה בו", וכן "ובו תדבקון", וכלם לשון דבוק בה'. ושאלו חכמינו זכרונם לברכה: וכי אפשר לו לאדם לדבק בשכינה? אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמיד חכם, והמנהג תלמיד חכם מנכסיו, מעלה עליו הפתוב פאלו דבק בשכינה. השלמות האמתית של האדם, היא על ידי הדבקות בה'. יתברר ובחכמיו, כמו שכתב הרמב"ם ב'מסלת ישרים': "יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה, הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, ולמה צריך שישם מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עושה כל ימי חייו. והאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנחות מזיו שכינתו". ולדבקות זו, יכול האדם להגיע על ידי אמונתו האיתנה בחכמי הדור, ובזכות התקשרותו ודבקותו יציל מן החטא, כמו שכתב ב'ספר החינוך', "כי החכמים הם קיים התורה ויסוד חזק לתשועת הנפשות, שכל הרגיל עמם לא במהרה הוא חוטא". על מהות הדבקות בחכמים, כתב המהרש"א שהיא מחלקת לשלשה חלקים: דבוק בגוף, כגון משיא בתו לתלמיד חכם; דבוק במקומו, שהוא תומך בתלמיד חכם במקומו, ודבוק רוחני ושכלי על ידי שהולך בדרכיו ולומד מפעשי החכם ומדותיו.

על הפסוק שבפרשתנו: "אתרי ה' אלקיכם תלכו ואתו תיראו ואת מצותיו תשמרו ובקלו תשמעו ואתו תעבדו ובו תדבקון", דרשו חז"ל במסכת כתובות: "וכי אפשר לדבוקי בשכינה? והכתיב 'כי ה' אלקיך אש אכלה הוא'?" אלא כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמיד חכמים והמנהג תלמיד חכמים מנכסיו, מעלה עליו הפתוב פאלו מדבק בשכינה". ומפסוק זה למד רבנו משה מקוצי, בספרו סמ"ג - ספר מצות גדול, את מצות עשה להדבק בחכמים כדי ללמוד מפעשיהם, שנאמר "ובו תדבקון". הנוטל עצמה מן הזקנים אינו נכשל, פי שאמר חז"ל, ואמונת הצדיקים צריכה להיות באפן מלא, אפלו מחליף ימין בשמאל, וכפי שכתב הרמב"ם "כי רוח ה' על משרתי מוקדשו, ולא יעזב את חסידיו, לעולם נשמרו מן הטעות ומן המכשול". ואף שלפעמים רואה האדם שנטל עצמה מן החכם, ולבסוף לא עלתה בידו, כבר כתב הנצי"ב מוולוז'ין ב'העמק דבר', שלעתים גם גדולי תורה יהיו נסכלים כמו שנאמר "משיב חכמים אחר ודעתם ישפל", וזהו רצון ה' שהנהיגה תעבור דרכם, וכך נגזר על אותו אדם. דורשי רשומות היו מבארים את לשון חז"ל: "אפלו אומר לה על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין", ולמה השתמשו דוקא בימין ושמאל, ולא למשל ביום שהוא לילה ולילה שהוא יום? אלא שברעיון זה של ימין ושמאל, הטמינו חז"ל את כל ההגדרה מה אמונת חכמים. שהרי אם אדם עומד ופניו מכונות כלפי צד מזרח, נמצא צד דרום מימין וצד צפון לשמאלו. ואולם אם יעמוד בסמוך לו אדם בכיוון הפוך, כשפניו לכיוון מערב, ימצא את צד דרום לשמאלו וצד צפון לימין. והרי לפנינו שני בני אדם עומדים סמוכים, אצל זה הדרום לימין והצפון לשמאלו, ואצל חברו הדברים הפוכים. ואין הדבר נסתר כלל, אלא שונים הם השנים מכיוון מבטם, שזה מבט למזרח וזה למערב. והוא היסוד של אמונת חכמים, שהאדם הפשוט מביט על הדברים במבט שלו, ואלו החכם שהשקפתו היא השקפת התורה, וראיתו זכה וטהורה, הוא רואה את הדברים נכונה, ואף שלעתים נראים דבריו תמוהים והפך דעת בעלי בתים, הרי שבסופו של דבר מתברר פמה צדק החכם בדבריו וכמה חזק בעיני רוחו למרחוק.

צא נא וראה, את דבריו הקדושים, החוצצים להבות אש, של רבנו ה"אור החיים" הקדוש, אשר כתב בפרושו לפרשת בשלח בענין נס קריעת הים למשה רבנו: "אכן תנאי זה (שהים נקרע למשה רבנו, וכן לרבי פינחס בן יאיר), הוא בכלל התנאים שהתנה ה' על כל מעשה בראשית, להיות כפופים לתורה ולעמליה, ולעשות כל אשר יגזרו עליהם, וממשלתם עליהם כממשלת הנורא ברוך הוא. ולזה תמצא כמו כן בשמים ובארץ ובפוכבים ובשמש ובירח, שלטו עליהם הצדיקים יחידים, ואין צריך לומר מרבים, כאשר חזק ה' להם בעת הבריאה. והוא סוד אומרו 'בראך יעקב', ואמר ו'ל שאמר הקב"ה לעולמו מי בראך מי יצרך ישראל, והכל בכח התורה", ומסים: "ולזה כל צדיק וצדיק שיעמוד אחרי קבלת התורה, יביא בידו שטר חוב אחד לכופו לחלק לפניו, ותמצא כשלא רצה לחלק לרבי פינחס בן יאיר ולמתלמי עמו, רצה לקונסו ופחד הים מפניו".

את הפסוק ביהושע: "בן אדם צפה נתתי לבית ישראל ושמעתי מפי דבר והזהרת אותם מפני", מבאר המלבי"ם וכותב, שהנביאים ומנהיגי ישראל בכל דור, נקראים 'צופים'. כי דומים הם לשומר העיר העומד על המגדל ומשקיף למרחוק, וכאשר הוא מבחין בספנה הקרבה ובאה, הוא מזהיר מייד את בני העיר. וכמה סכל הוא האיש אשר מזלזל בדברי הצופה, מפני שבעיניו אינו רואה את הספנה, הלא לפתי ושוטה גמור יחשב. וכך הם חכמי ישראל המשמשים לנו כצופים החוזים למרחוק, וכל השומע להם פשוט מפי השכינה, שכל דבריהם כגחלי אש.

אמונת ה' מזככת את הנשמה,

אמונת חכמים -

מזככת את הגוף.

(רבי מנחם מענדל מוויטעפסק)

נמשל

למה הדבר דומה

מתנועעים ברוח הנושבת. נהנה המלך מההערה הנבונה של האפר, ומיד צוה למשרתיו להעניק לאותו אפר את הפרס המבטח למי שיגלה טעות באחד הציירים. נקל לשער איזו שמחה היתה לאותו אפר, כאשר עבדי המלך שקלו בידיו סכום נכבד, עליו היה עליו לעמול קשות במשך זמן רב כדי להרויח סכום דומה, והוא המשיך את מסעו בתערוכה, ברגלים קלות ומקפצות. המלך המשיך לעקב אחריו חרישית, והנה שוב נעמד האפר אל מול צייר נפלא, שהדהים את כל רואיו. בציור, נפרש שדה רחב ידיים, המלא פלו בשבילים זהובים מלא האפר, משפעים בגרעני חטה בשלים ועומדים מוכנים לקצירה. על אחד השבילים, עומד צפור שיר אחת, שצבעיה היו כה עזים וטבעיים, עד שהיה נראה שעוד רגע תפרש הצפור את כנפיה ותפרץ החוצה מתוך הציור. והנה שוב שומע המלך את האפר אומר, והפעם בקול גבוה יותר: "גם צייר זה אינו נכון, שכן אם הצפור עומדת על השבילת, היתה זו אמורה להיות כפופה מעט מפני כבד משקלה של הצפור, ואלו השבילת בציור שלפנינו עומדת זקופה וישרה". שוב נהנה המלך מבקרתו של האפר, והעניק לו בשנית את הפרס המבטח.

הפתגם השגור "עם האכל - בא התאבון" התקיים בו באותו אפר, והלה כבר החל לחוש בטוח בעצמו להמשיך ולתור אחר לקויים נוספים בציירים הבאים. "גם כאן יש טעות!" הכריז האפר, והפעם בצעקה, וכלם נפנו אליו מיד. הלה עמד והצביע על ציור, בו נראה המלך בכבודו ובעצמו, כשעל ראשו כתר המלכות, ואבני החן הקבועות בו מונצצות באור עז ומבהיק. "הכתר אינו עשוי בצבע הנכון, ואף אינו ממקם באית הנכונה", טען האפר, "ואף צבען של אבני החן הקבועות בכתר, דהוי מעט ואינו דומה לצבע האמיתי של כתר המלכות". בטוח היה האפר כי גם הפעם יעלה בידו לגרף פרס נוסף, אולם הפעם הביט בו המלך בזעם, וצוה להלקותו מאה מלקות על חצפתו הגדולה. "כאשר העברת בקרת על הציירים הקודמים, העוסקים באילנות ושידות, קבלתי את דברך, שכן אפר בן אפרים אתה, ויודע אתה כיצד הם נראים בטבע. אולם כיצד מלאך לבד להעביר בקרת על כתר המלכות? וכי יש לאפר הדיוט הבנה בענינים כה רמים ככתרו של המלך?" לאחר שהלקה פראוי, סלק האפר משם בבשת פנים ויהי למשל ולשנינה.

הנמשל

במשל נפלא זה, השתמש רבי יחזקאל מקוזמיר, כאשר הגיע אליו פעם אדם אחד מהעיר נשלוסק, והיה מלא שאלות וחקירות על דרכי הצדיקים ומנהגיהם. ובמשל זה, בקש הצדיק להסביר לאותו אדם, שדומה הוא לאותו אפר נבצר מדעת שבקש לחוות דעה בעניני כתר המלכות, הנשגבים מבינתו וגבוהים משכלו. וכך הוא כל אדם שמעביר את בקרתו על תהלוכות הצדיקים וגאוני התורה, ולא משיג בדעתו להבין, כי עמקה מני ים היא דרכם, ואין לאיש פשוט אלא להאמין בהם באמונת צדיקים תמימה, בלי חקירות ותמיהות יתרות, ולקבל את דבריהם כאורים ותמים.

ההתרגשות היתה גדולה, והיתה נחלתם של כל בני עיר המלוכה. כלם המתינו בצפייה דרוכה לפתיחת תערוכת הציירים הגדולה שהמלך יזם, וככל שהתקרב היום, הלך המתח וגבר. המלך, שהיה חובב אמנות וצייר, הכריז על תחרות ציירים שונים שיציגו בפני כל אזרחי המדינה. אולם לא רק הציירים עצמם משכו את ההמון, שכן רבים לא השפילו דיו לעמוד על חשיבותם של הציירים המרהיבים ולעמוד על העבודה הרבה הטמונה בהן, אלא דוקא הפרס הפספי הגדול שהמלך הכריז עליו, הוא שגרם לכלם להמתין בקצרו רוח לפתיחת התערוכה. הפרס הפספי הבטח ביד המלך, לכל מי שימצא טעויות וחסר התאמה ביצירות הפאר שתצגנה בתערוכה הגדולה, ולפרס זה היו נשואות עיניהם של רבים מהמון העם. ברחבה הגדולה שבסמוך לארמון המלוכה, עמלו עבדי המלך וטרוחו במשך ימים ארוכים, כדי להכין את האהל הגדול בו התקיים התערוכה הגדולה. במקביל, נהרו ציירים ואמנים רבים מפל רחבי המדינה, שהגיעו אל עיר הבירה, איש איש ויצירותיו בידיו, מתוך רצון שלא לאבד הזדמנות נפלאה זו ולהציג את יצירותיהם לעין כל. האמנים היו אף מלאי מתח וחרדה, וחששו שמא יפסלו המבקרים את יצירותיהם וישימו לאל את כל יגיעם, ומשום כך בדקו שוב ושוב את ציוריהם, וטרוחו לתקן כל עווית וכל חריגה מפללי האמנות. והנה הגיע היום המיוחל, ואהל התצוגה רחב הידים, החלו לנהור רבים מתושבי המדינה. עקב העומס הרב והבקוש הגדול של אלפי האנשים שבקשו להכנס ולהזין את עיניהם ביצירות הפאר, העמדו שומרים גברתנים בפתח האהל, והללו וסחו את זרם המבקרים, וקבעו לכל מבקר זמן קצוב וקצר, בטרם יפנה את מקומו לבאים אחריו. אף המלך בעצמו הגיע לבקר בתערוכה, והסתובב בזריזות דעת אל מול הצלחתו הכפירה לכנס תחת קורת גג אחת, יצירות אמנות כה רבות ונפלאות. סקרן היה המלך לשמע את חות דעתם של המון העם על היצירות, והוא האזין בהתבא לתגובותיהם של המבקרים השונים, שהזינו את עיניהם שוב ושוב בציירים הנפלאים.

והנה רואה המלך איש כפרי פשוט מסתובב בין הציירים, ומביט בהם בסקרנות ובענין רב. המלך בחן את האפר מאית עינו, והתפלא לראות אדם כה גס, שידי מבילות מאחיזה במעדר, פניו שחומות מהשמש הקופחת בעת עבודתו בשדה, ורגליו נתונות בתוך מגפים גבוהים, עומד ומביט בציירי האמנות כאחד שמבין ענין. המלך, שנתן בבקשות וחקמה יתרה, הבין מיד כי אותו אפר אינו כה נבצר מדעת כמו שחזיתו מוכיחה עליו, אלא יש בו כמיהה לדברים שברוח וליצירות פאר. והנה רואה המלך כיצד האפר עומד ובוהן מקרוב צייר מרהיב עין, של פרדס רחב ידיים, בו צומחים אילנות עמוסי פרות, שהיו כה נראים אמתיים, עד שהעומד מול הצייר, היה מדמה בנפשו כי האילנות אמתיים הם וכמעט שהיה מושיט את ידו לתלש תפוח אדם ועסיסי מן העץ. והנה שומע המלך את האפר אומר, ספק לעצמו ספק לאחרים העומדים בסמוך לו: "הצייר הזה לא נכון ולא אמיתי, שכן הענפים כאן עומדים כאן ישרים וזקופים, ואלו בפרדס - הענפים תמיד

מרגל

הלכות והליכות

- ראוי לקבל את דברי החכם שבדור שאומר כעצה - בהלכה פסיקה. (אמונת חכמים)
- הצדיקים יבחינו בקול אם לצדק אם להפך, והשגה זו היא השגה אלקית אשר הנחיל ה' לגדולי עולם. (אור החיים)
- סוד כחו של עם ישראל בכל שנות הגלות, היא עליית התורה וחכמיה, כי התורה היא הערפה היחידה והבטוחה ביותר לסוד קיימנו. וכן אמרו חז"ל במדרש ויקרא רבה: אמר רבי עקיבא, נמשלו ישראל לעוף, מה העוף הוא אינו פורח בלא כנפים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ לזנבים. (אמונת חכמים)
- המכבד תלמידי חכמים, זוכה לבנים תלמידי חכמים. (ספר חסידים)
- המנהיג תלמידי חכמים וצדיקים מנכסיו, ההנאה הזאת תביאהו שלא במהרה הוא חוטא להיות רשע גמור, כי עליית הנתינה לצדיק נשברים כח הקלפות ונתקשר בקשר של קצוץ עם הצדיק, שלא ישיאהו היצר לחטא בחטא גדול, ואדרבה יתקדש עליית הצדיק. וכן אם כבר חטא חסיון שלום ורצון לשוב בתשובה, תגרום להם הנתינה הזאת שתהיה תשובתם שלמה. (נועם אלימלך)
- תכלית כל המצוות שיוצא למדרגת 'ובו תדבק'. רק שאי אפשר לכל אדם, לכן אמרו הדבק בתלמיד חכם שהוא דבוק בה' יתברך ואז עלייתו יוכל לדבק בה' יתברך. ולפי שאי אפשר נפלאה תכלית הכל, לכן היצר הרע מקטרג שלא יצפה לדבק בתלמיד חכם הדבוק בה' יתברך, עליית קשיות וספקות שהקשה לו. לכן צויתה התורה "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל", אפילו אומר על ימין שמאל, וכו', כדי לסלק הספק. וזה בחינת עשה לך רב והסתלק מן הספק. (תולדות יעקב יוסף)
- הדבר לאמונת חכמים, תליה באמונת החכמה בכלל, כי אין חכמה בעולמנו בלתי אם עברה אלינו דרך נשמת חכם ח'. (החזון אי"ש)
- מיוסדי האמונה בתורה הקדושה היא אמונת חכמים, והיא אחת ממ"ח דרכים שהתורה נקנית בהן. וכמו בהוראת אסור והתר ודיני ממונות, לא כל אדם מסוגל להורות ולהחליט על ספקותיו, ועליו לסמוך על גדולי הדורות, כמו כן בכל עניני האמונה והדת עלינו להשען על רבותינו הקדושים. (הקהילות יעקב)

- צונו להתחבר עם החכמים ולהתייחד עמם, ולהתמיד בשיבתם ולהשתתף עמם בכל אופן מאופני החברה, במאכל ובמשתה ובבית, כדי שייגיע לנו להדמות למעשיהם ולהאמין הדעות האמתיות מדבריהם, והוא אומרו 'תעלה ובו תדבק'. וכבר נכפל זה הצו גם כן ואמר 'ולדבק בה', ובא הפרוש ולדבק בו - הדבק בחכמים ותלמידיהם. וכי אפשר לו לאדם לדבק בשכינה? והא פתיב כי ה' אלקינו אש אכלה הוא! אלא כל הנושא פת תלמיד חכם, והמשיא פתו לתלמיד חכם, והמתנהו מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאלו נדבק בשכינה. (ספר מצוות לרמב"ם)
- מצוה להדבק בה', דכתיב "ובו תדבקו", להדבק בתלמידי חכמים, בדבוק ובחבור, ולהנאותם מנכסיו ולהאבק בעפר רגליהם, ויהיה זנב לאריות ואל יהא ראש לשועלים, דכתיב "הולך את חכמים יחכם". (סמ"ק)
- טעם מצוה זו, היא כדי שעלייתו ידבק ביוצר כל יתברך, וכמה פעמים הזהירה התורה עליה. (רבי מנחם רקנאטי)
- מצוה להתחזק בלומדי תורה, ומי שאינו מחזיק בהם אינו רואה סמן ברכה, כי התורה נותנת חיים וברכה ללומדיה ולמחזיקים בה, שנאמר: "עץ חיים היא למחזיקים בה", 'לעוסקים בה' לא נאמר, אלא "למחזיקים בה". (מדרש"א)
- המשיחו חכמי המוסר את מדת הכבוד שצריך לחוש כלפי חכמי ישראל, כמו אחד שאמר לבנו שהיה מעבדי המלך: "שים עבודת האיש אשר אתה נצב לפניו, כמדורת אש. אל תתרחק יותר מדי פן ימצאך נזקי הקור, ואל תתקרב יותר מדי פן תקד בך האש, ואל יפתה לבבך בהשתעשעו עמו כי היותך חברו עמו, אלא האהר שלא תקל בכבודו כלל". וכך מזוהר כל אדם בהתחברו עם החכם. (חיבור התשובה לרבנו המאירי)
- לעולם יהא אדם זהיר בכבוד החכמים והחסידים, ויהא מתפלל בשלומם, שהכל עומדים בזכותם. (בית הבחירה)
- ישים אל לבו בברכת 'על הצדיקים' להתפלל בטובת הצדיקים, כי בטובם אנו חיים, וכל זמן שהצדיקים בעולם - ברכה וטובה בעולם. (יערות דבש)
- יאמין שכל מה שאמרו חז"ל נתנו מהר סיני למשה, ואם לא יאמין אף בדבר אחד, לא יתגלו לו רזי תורה, וסופו שיעשה צדוקי, כי עברה גוררת עברה. (מדרש שמואל)

מהלל

מספורי חז"ל

התלמידים עם המטה אל שער העיר ירושלים, בקשו הבריונים לדקור את המוטל במטה פרמחים שבידיהם, כדי לבדוק אם אמנם מת רבן יוחנן, ואולם אבא סקרא ראש הבריונים, שהיה גם בן אחותו של רבן יוחנן, מנע זאת מהם וצעק אליהם: "פיצד מהינים אתם לדקור את רבן יוחנן הצדיק? והלא הרוקמים עומדים וצופים בנו, ומה יאמרו? רבם דקרו!" ואף פאשר בקשו לדחף את המטה, אמר להם אבא סקרא: "הלא יאמרו רבם דחפו", וכן הצליח רבן יוחנן לצאת מן העיר, ואולם לא עלה בידו לשכנע את אספסינוס קיסר רומי שלא להחרים את ירושלים, מפני שכבר נגזרה הגזירה מן השמים, ולכן הלך רבן יוחנן ליבנה ושם הקים את ישיבתו והמשיך את מסרת התורה מדור לדור. (מסכת גיטין)

לאחר חרבן בית המקדש השני, ישבו התנאים בכרם ביבנה ועסקו בתורה הקדושה ובקיום המצוות, והמשיכו להעביר את מסרת התורה בהמשך הדורות. נכנסו גדולי התנאים, רבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי נחמיה, ורבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי, ופתחו כלם בבבא אכסניה, וכל אחד דרש בבבא דרש בכוונתם של אותם אשר מכניסים אורחים לביתם. כשהגיעו אל רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי, פתח ודרש את הפסוק שנאמר על עבד אדום הגיתי, שכאשר הגיע אליו ארון האלקים לאחר שהשיבוהו הפלשתים, והיה בביתו שלשה חדשים, ברח ה' אותו ואת כל ביתו. ודרש קל וחומר: "ומה ארון שלא אכל ושתה, אלא כבד ורביץ לפניו - כן; המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומנהיגו מנכסיו, על אחת כמה וכמה". (מסכת ברכות)

כל אדם חיב בבבא דרש בכוונתם של החכמים, ואפלו מלך. ישראל חיב לכבדם. ודבר זה למדנו מיהושפט מלך יהודה, שהיה מלך צדיק מוצרעו של דוד המלך, וכאשר היה רואה תלמיד חכם בא לפניו, היה קם מכסאו ומנשקו, וקורא לו "רבי ומורי". אך אין המלך נוהג כן רק בצנעה כשאין עבדיו עמו, ולא בפרהסיא ולעני כל, כדי שלא יתמעט פבויו בעיני העם. (מסכת כתובות)

על התנא רבי אלעזר בן עזר מוסר, שכל עצה שהיה נותן לשואליו היתה מתקיימת, וכל מי שעשה כדבריו, עשה חיל בכל אשר פנה. תמיהו החכמים ושאלו את רבי אלעזר: "וכי נביא אתה, שכל עצותיך מתקיימות?" השיב להם רבי אלעזר ואמר: "לא נביא אני ולא בן נביא, אלא מקבלני מרבותי שאם הזקנים נותנים עצה לשם ה', העצה מתקיימת". אמר רב מנשיא: "הלא זה מקרא מכפרש, שנאמר 'רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום', וזה באור הפתגם, אם היא 'עצת ה' - אם זו עצה של זקנים על פי דעת תורה לשם שמים, אזי העצה מתקיימת". וכן דרשו חכמים את הפסוק: "וכל אשר יעשה יצליח", שנוטלים מפניו עצה, וכל העצות שנוטלים מפניו מתקיימות. (מדרש תהילים)

לאחר שנבוכדנאצר מלך בבל כבש את הארץ והגלה את יהויכין מלך יהודה ועמו החרש והמסגר, שב לבבל ושם העמיד פסל גדול בבקעת דורא וצוה לכל עבדיו להשתחוות לו, ומי שלא יעשה כן ישרף בכבשן האש. באו חנניה מישאל ועזריה, שגלו יחד עם דניאל בלדותם עוד בימי המלך יהויקים, והודיעו למלך כי לא ישתחוו לפסל, שכן עבדי ה' הם ומוכנים הם למסור את נפשם למען שמו באהבה. כעס עליהם המלך וצוה להסיק את תנור הכבשן בהסק גדול, ושלש הצדיקים הופיעו לקראת הריגתם בבגדי תפארתם ללא חת ומוזר, וכל האנשים שמסביב התפעלו אל מול עז רוחם ואמץ לבם. מיד פאשר השלכו השלשה אל תוך הכבשן, התבקעו הפתלים ולהבות גדולות בקעו החוצה ושרפו את עבדי נבוכדנאצר שהשליכו אותם פנימה. באותה שעה, ירד המלך מיכאל מן השמים וצנן את הלהבות בתוך הכבשן, והללו לא פגעו אפלו בקצה צפרנם של הצדיקים. ראה המלך את הדבר והשתאה מאד, וצוה לשר הטבחיים שלו להרג את כל מי שהשתחוה לפסל, מפני שלא מסרו את נפשם בשלש הצדיקים הללו. ובעודנו מדבר, נפל לפתע הצלם הגדול ארצה ונשבר, והמקום היה לחרדת אלקים. יצאו חנניה מישאל ועזריה מתוך הכבשן, וכל העומדים שם התפלאו לראות שהאש לא שרפה אפלו את שערות ראשם ולא את בגדי החמודות אשר לגופם, ושם שמים התקדש ברבים. "פיצד נצלתם מן המוות?" תמיהו כלם, והשלשה השיבו ואמרו: "כאשר צונו המלך להשתחוות לצלם, אמרנו בלבנו הרי אפלו הצפרדעים במצרים עשו את דבר ה' ונכנסו לתוך תנורי המצרים, וכיצד לא נעשה אנחנו כמוהם? והרי הקב"ה צוה אותנו פעמים רבות שלא להשתחוות לעבודה זרה". ומדוע זכו חנניה מישאל ועזריה שאפלו בגדיהם לא נשרפו? מפני שהבגדים היו דבוקים אליהם, ואמר הקב"ה 'הואיל ונדבקו עם הצדיקים, נצלו עמהם'. וכן דרשו חז"ל מכאן, ש"אפלו בשעת הסכנה לא ישנה אדם את עצמו מן הרבנות שלו, שלא יראה מבהל ומפחד, ומתבישים שונאים מפניו". ומכאן ילמד אדם קל וחומר, אם הבגדים שרק שמשו את חנניה מישאל ועזריה, ובזכות זה נצלו מן האש, כמה יכול האדם להנצל כאשר הוא חוסה בצל כנפי החכמים ודבוק בהם. (ילקוט שמעוני)

סמוך לחרבן בית המקדש השני, היה רבן יוחנן בן זכאי גדול הדור, וידע שעתיד בית המקדש להשרף וירושלים להחרב בגלל התנהגותם של הבריונים שלא רצו לקבל את מרותם של גדולי ירושלים, והחליטו להלחם ברוקמים ולא להפגע להם. רצה רבן יוחנן לצאת מהעיר כדי להפגש עם ראשי הצבא הרומאי ולכרות עמם ברית שלום, כדי להציל את ירושלים ואת בית המקדש, ואולם הבריונים לא נתנו לאף אחד לצאת מן העיר. מה עשה רבן יוחנן? עשה את עצמו חולה, עד שתלמידיו רבי אליעזר ורבי יהושע הודיעו שרפם שבק חיים והניחוהו על המטה כמות. כשבאו

מתבול

אמרות ופתגמים

החכמים מזרי התורה, הוא הדבר היחיד שהיה להם. (הר"ן)

• מיום שחורב בית המקדש נטלה נבואה מן הנביאים, ונתנה לשוטים ולתינוקות, אולם אף מרחקמים לא נטלה, מפני שיוצאים האמת ברוח הקדש שפקקתם. (הרמב"ן)

• בספונרי צדיקים, ילמדו בני אדם חכמה, ונתחזקה ידיהם, ויאחזו צדיק דרבו" וטהר ידיו יסוף אמן. (רבי דוד ב"ר יהודה החסיד)

• לעולם יהא אדם נזהר שלא להקניט או להחליש דעתם של תלמידי חכמים, מפני שגחלותם לחוששות ביותר. (המאיר)

• לספר במעלות החכמים, מצוה גדולה היא. (החת"ם סופר)

• "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", עלידי אמונה בה' ובמשה, הגיעו עם ישראל למדרגת שירת קדש, "אז ישיר-משה ובני ישראל את-השירה הזאת לה'". (אש תמיד)

• עקר היהדות להיות האדם בטל לדעת התורה וחכמיה, ואפלו שיאמרו לה' עלי-שמאל שהוא ימין, וזה שאדם מבטל דעתו לדעת התורה, וכף אונקד לשמע לדברי חכמים, הוא שיהיה יותר מהכל. (שם משמאל)

• בכל דור ודור, ראשי חכמי ישראל שבאותו דור, הם הסנהדרין הגדולה שבאותו דור, ואף משבטלה הסנהדרין, ראשי חכמי הדור הראויים להיות מכלל הסנהדרין, יש בכל דור כפי הראוי לאותו דור. (רבי צדוק הכהן מלובלין)

• הדברים בבית דין שלי-מעלה, הם הצדיקים שבכל דור, והם דנים את אנשי דורם. מפני שמלאכים אי אפשר להם להבין איך אדם יכול לחטא, ואפלו צדיקים שבדור הקודם אינם יכולים לדון את-הדור שלאחריהם לכף זכות. (הסבא מקעלם)

• "ויגר מואב מפני העם מאד כי רב-הוא". למד פחדו בני מואב מעם ישראל? מפני ש"רב הוא", שהיו דבוקים אל-רבים ומקשרים אליו, ולא היתה לנכרים שליטה עליהם. (ויחי יוסף)

• עקר עבודתו של היצר הרע, היא בענין אמונת חכמים, ועקר עבודתו שלי-האדם צריכה להיות אמונת חכמים תמימה ללא פניות. (ה"אש דת" מאוזרוב)

• הדבוק בחכמים, באלו דבוק בשכינה. (מסכת כתובות)

• המדבוק עצמו לצדיק, זוכה להיות כמותו. (ילקוט שמעוני)

• לעולם זקנים מעמידים את-ישראל. אימתי ישראל עומדים? פשיש להם זקנים, כי כשהיה בית המקדש קיים, היו שואלים בזקנים, שנאמר "שאל אביו ויגדף זקניו ויאמרו לה'", שכל-הנוטל עצמה מן-הזקנים, אינו נכשל. (שמות רבה)

• "הולך את-חכמים יחכם" זה יהושע שנזבק למשה, שנאמר "ויהושע בן-נון מלא רוח חכמה כי-סמך משה את-ידיו עליו", וכתוב "באשר הייתי עם-משה אהיה עמו". (שם)

• כל המארח תלמיד-חכם בתוך ביתו ומהנהו מנכסיו, מעלה עליו הפתוב באלו מקריב תמיד. (מסכת ברכות)

• כלי-הנביאים לא התנבאו, אלא למשה בתו לתלמיד-חכם ולעושה פרקמטיא לתלמיד-חכם ולמהנהו, אבל תלמיד-חכם עצמו עין לא ראתה שכו. (שם)

• תכף לתלמיד חכם ברכה, שנאמר "ויברכני ה' בגלגל". (שם)

• המטייל מלאי כלים תלמידי חכמים, זוכה ויושב בשיבה שלי-מעלה, שנאמר "כי בצל החכמה בצל הכסף", בצל החכמה - במחצית החכמה יכנס המנהיג מנכסיו. (מסכת פסחים)

• המביא דורון לתלמיד-חכם במקריב בפורים. (מסכת כתובות)

• כל תלמיד חכם שאינו עומד בפני רבו, נקרא רשע, ואינו מאריך ימים, ונתלמודו משתפת. (מסכת קדושין)

• כלימי שעושה חסד עם אחד מגדולי ישראל, מעלין לו באלו עשה עם-כל-ישראל. (שיר השירים רבה)

• אחאב ותרן בממונו היה, ומתוך שהיה מהנה תלמיד-חכמים מנכסיו, בפרו לו מן-הצד. (מסכת סנהדרין)

• נאמר במסכת אבות "היו מתחמם בנגד אורן שלי-חכמים, והיו זהיר בנחלתם שלא תפנה". והכונה בזה, שתהא התמדת חברתו בפחד ובמורא, כמו שמותחמים בנגד האור שהוא מתפחד מבוא בתוך האש ונגע בקצהו. (משנת חסידים)

• התקון אשר ימשך בנפש מצד ההכרעה למצות

פעם אחת הגיע רב מתנה אל העיר פפוגיא, ודרש והכריז שאשה לא תלוש את המצות, אלא ב'מים שלנו'. למחרת בערב פסח, השפיעו כל בני העיר ועמדו ליד פתחו של רב מתנה כשבידיהם פדים ריקים ובקשו ממונו מים למצותיהם. התפלא רב מתנה על-כך, עד שהבין כי בטעות חשבו בני העיר כי פגנתו בדבריו ל'מים שלנו' - מים של עצמו, ולא הבינו שפגנתו למים שלנו וישנו בלי-לה כדי שיהיו צוננים למחרת ולא יחמיצו את העסה. ולשם מה ספרו לנו חז"ל ספור זה? והרי אין פאן אלא בורות גדולה של בני פפוגיא? אלא באו חכמינו זכרונם לברכה כדי ללמד אותנו כמה גדולה היתה אמונת החכמים בימים ההם, אפלו אצל האנשים הפשוטים, ובשעה שבא רב מתנה ואמר שצריך להשתמש במים שלנו, לא הססו ולא חלקו על-דבריו, ומיד באו בתמימות ובקשו ממונו מים. (מסכת פסחים)

פעם אחת נפל התנא רבי אליעזר למשפב, ונכנסו ארבעה תנאים זקנים כדי לבקרו, רבי טרפון ורבי יהושע, רבי אלעזר בן-עזריה ורבי עקיבא. נענה רבי טרפון ואמר לרבי אליעזר: "טוב אתה לישראל מטפח שלי-גשמים, כי טפת גשמים בעולם הזה, ורבונו בעולם הזה ובעולם הבא". נענה רבי יהושע ואמר: "טוב אתה לישראל מגלגל חמה, שגלגל חמה בעולם הזה, ורבי בעולם הזה ובעולם הבא". נענה רבי אלעזר בן-עזריה ואמר: "טוב אתה לישראל יותר מאב ואם, שאב ואם בעולם הזה, ורבי בעולם הזה ובעולם הבא". ולמה אמרו לו זאת? כי בכך בקשו בתפלתם שהקב"ה ישלח לרבי אליעזר רפואה שלמה, שהרי ישראל צריכים לו יותר מאשר לגלגל חמה, לגשמים ולחורים. לבסוף אמר רבי עקיבא לרבי אליעזר: "חביבים יסורים" כי הם מכפרים עלי-האדם. (מסכת סנהדרין)

מספר

ספורי צדיקים

אותי, 'אברהם, מה רצונך? השבתי לו שרוצה אני להתברך ביראת שמים, והרבי ברוך אותי ואמר 'יהי רצון, שבכל פעם שתתחיל ללמוד, יתנוצצו בך הרהורי תשובה'. אמנם כבר חלפו מאז עשרות שנים, אבל בכל פעם שאני עומד להתחיל ללמוד, מתעוררים בי הרהורי תשובה ועיני זולגות דמעות". התפעם רבי אלעזר מנדל לשמע הספור הנפלא, ולא כבש את תמימתו: "אם ראית מופת כזה מרעיש, כיצד המשיכת להתנגד לדרך של ה'סבא קדישא' ולא הפכת להיות חסיד שלו הכולך בדרךיו?" הביט בו המלמד בתמימות ואמר: "יאמר נא מר את האמת, האם אינך מסכים עמי שלא היו כאן אלא מעשה קסמים?! בפעם קם רבי אלעזר מנדל ונס החוצה, ועוד באותו יום פטר את המלמד. "מי שאין בו אמונת חכמים", אמר הרבי בנחרצות, "לא ילמד את בני תורה!"

(שלשל בוסטון)

בשנות השואה האיומות, גלה רבי יעקב מפשוורסק לסביר וסבל שם יסורים רבים. בתם המלחמה שב לפולין כאד מוצל מאש, ולקראתו יצאו חסידים ואנשי מעשה שבאו לקבל את פניו בשוה. בין הבאים היה אחד מחסידיו גור, שאמר לו פרוש נאה על דברי חז"ל, שאחת השאלות הראשונות שאדם נשאל בבואו לבית דין של מעלה היא "נשאת ונתת באמונה", והפונה היא ששואלים את האדם, האם נשאת ונתת עם בני אדם להשריש בהם אמונה בקב"ה ואמונת צדיקים. נכנסו הדברים לאזניו של רבי יעקב ומצאו חן בעיניו, ומאז נטל על עצמו את התפקיד, לספר ספורי צדיקים מגדולי וצדיקי הדורות, כדי להשריש אמונה בבני ישראל. (יפה שיחתו)

אל רבי ברוך הגר מויז'ניץ בעל "אמרי ברוך", הגיעה פעם אשה אחת שלא זכתה לבנים, והפצירה ברבי שיברכה בזרע של קמא. נעתר הרבי לבקשתה ואחל לה בכל לב שתתמלא משאלתה, אולם היא לא הניחה לו ודרשה ממנו הבטחה מפורשת. נסה הרבי להתחמק וטען, כי מפתח של חיה מצוי בידיו של הקב"ה בלבד, ואין בכוה להבטיח אלא רק להשתדל ולהתפלל למענה, אולם היא היתה כה שבורה ורצוצה, עד שהודיעה כי לא תזוז משם, עד שיבטיח לה בהן צדקו כי עתידה היא להיות אם בישראל. ראה הרבי את גדל אמונתה, והודיע לה כי נותן הוא לה את הבטחתו על קו, ויצאה מלפניו בשמחה גדולה. אמונת הצדיקים שבה היתה כה גדולה, עד שהאשה לא שבה מיד לביתה, אלא נכנסה לחנות אחת ורכשה שם את כל צרכי התינוק, עריסה ומטה והבגדים הנחוצים, ואת כל זאת הביאה לביתה ברב אמונה ויקדת. לתקופת השנה, נרעשו כל מפריה לשמע כי האשה ילדה בן למזל טוב, ותרב השמחה בביתה. כשנודע הדבר לרבי אמר למקורביו: "סבורים אתם שיש כאן מופת מצדי? לא מנה ולא מקצתה. היא התעקשה ולכן הבטחתי, אבל מגדל אמונת החכמים שהיתה בה, נושעה ונפקדה בחסדי שמים". (תפארת אבות)

ה'סבא קדישא' רבי ישראל מרוז'ין, ישב פעם עם כמה מקורביו ושוחח עמם בענין אמונת חכמים. בין הדברים אמר כן: "סבורים אתם שהבריונים המזכרים במסכת גטין, שחיו בזמן חרבן בית המקדש השני, היו אנשים קלי דעת? לא כן הדבר. אנשים הללו היו גדולים וחשובים, אלא שלא היתה בקרבם אמונת חכמים. שהרי באותו זמן עמדו גדולי התנאים בראשות הנהגת הדור, ובראשם רבן יוחנן בן זכאי, והם בקשו להפגע לרומאים, כי ידעו שאין תקנה להנצל מידם. אולם הבריונים לא רצו לשמע בקולם, והשיבו מלחמה שעה. ומה עלתה בידם? בעטים נחרבה ירושלים ונשרף בית המקדש, ויצאנו לגלות המרה והארפה". "ודעו לכם", הוסיף הרבי ואמר, "שאותם בריונים היו מוקלקים לשתי פתות. פת אחת יצאה לתרבות רעה, והשניה שלא היו רשעים גדולים, נעשו מתנגדים לצדיקי הדור. וכשעלו למרום, נפסק דינם לבוא לעולם הזה בגלגול, כדי לתקן את אשר עונו. ואכן, אנשי שתי הפתות נמצאים כעת בעולם. אחת הם החילים היהודיים שנקלקים לעבודת הצבא, והשניה הם פתאים וטפשים המאמינים באנשי שקר ונתפסים אפלו במקל יבש". (בית רוזין)

כשהיה רבי דוד בידרמן מלוב ילד כבן שש, תר אביו רבי אלעזר מנדל אחר מלמד הגון בעבורו. באותם ימים, לפני כמאה וששים שנה, היתה הקהלה היהודית בירושלים קטנה ואנשים בה מעט. יגע הרבי ומצא איש אחד מיוצאי ליטא, שהיה מפלג בתורה וביראה, ומכתר במדות תרומיות, ומנהו ללמוד את בנו. היה הרבי עוקב אחר התקדמותו בנו בתורה, וחקר מפיו על טיב הליכותיו של המלמד. ומה הפתע לשמע מבנו הקטן, כי בכל יום, טרם מתחיל המלמד את חק למודו, מתבודד הוא בעמידה בסמוך לחלון, ומעיניו זולגות דמעות של התרגשות. היה הדבר לפלא בעיני הרבי, ובקש מהמלמד להסביר לו פשר דבר. פתח הלה וספר: "לפני עשרות שנים, נקלעתי לביתו של ה'סבא קדישא' מרדושין, והייתי עד למחזה מפלא. עמדה שם אשה עגונה, שבעלה ברח ממנה, והיא התחננה לפני הרבי שיגלה לה היכן תוכל למצא את בעלה. ראה הרבי את מרנפשה, ומיד צוה למשמשו לצאת החוצה, ולהביא לפניו את הגוי הראשון שיפגש על אם הדרך. לא עברה שעה ארפה, והמשמש שב ועמו אפר נכרי בלתי מפר. פנה הרבי אליו, ותבע ממנו להודות עליהמות מי הוא, וכאשר אים עליו באימים קשים, נבהל הלה ונאלץ להודות שהוא יהודי מבטן ומלדה, ואינו אלא בעלה הנמלט של אותה עגונה אמללה. מיד הובאו אל המקום דגים ומחיים, ועל אתר נערך גט פרישות בינו לביתה, והאשה השתחררה מכבלי עגונותה. באותה שעה, עמדתי נרעש ונפעם אל מול המופת הגלוי שנעשה מול עיני, והחלטתי להתגב אל חדרו של הרבי ולהתחבא מתחת מטתו, כדי לעקב אחר סדרי למודיו ולהבין מהיכן כחו הגדול. הגיע הלילה, ומיד כשהרבי נכנס לחדרו, הבין שאני מתחבא שם, וצוה על המשמש להוציאני. בחיל וברעדה יצאתי ממחבואי, והרבי פנה ושאל

פעם, עלה אדם אחד אל רבי שלמה זלמן אויערבך ושפך לפניו את מר-לבו: "למה לא זכיתי שבני ילכו בדרך התורה והפסוקה, בדרך ישראל סבא? מזלזלים הם בכל הקדוש והיקר, על-אף היות ביתי משתת על יסודות ההלכה בדקדוק, ובמה נגרעת משכני הפשוט, שכל בניו הולכים בדרך הישר והטוב?" ונענה: "דע לה, שכל זאת ארע לה, בשל היותה מזלזל בתלמידי חכמים בעיני בני ביתה, ועקב זה נכנסו בלבם ספקות בגדולי תורה, ונחלשה בהם אהבת הבורא ותורתו. אולם שכנה, שאמנם יהודי פשוט הוא, היה תמיד מדבר בשבח הרבנים ותלמידי החכמים, והיה מחבב בעיני בני ביתו את התורה ולומדיה, ולכן זכה לדור ישרים יבירך". (מורן ראש הישיבה)

גדולה היתה אמונתו של רבי דוד לאה'קס, ברבו הפעל-שם טוב. פעם בקש מאדם אחד שיתן לו מעות, אולם הלה השיב כי אין לו, ואמנם נכון היה הדבר. אמר לו רבי דוד: "דע לה, שלנו היתה אמונת חכמים אמיתית. פעם ישבתי במסבת רעים בראשות מורנו הפעל-שם טוב, והמסבים היטיבו את לבם במי דבש. והנה פנה אלי מורי ורבי ואמר, 'דוד'ל תן אף אתה קנארט מעד'. ידעתי שמדה זו של משקה עולה שני זהובים שהוא אז סכום רב, וגם ידעתי שזה ששה שבועות אין בכיסי אפילו פרוטה אחת מרב ענייתי, אולם מייד הושטתי את ידי אל כיסי מתוך אמונת צדיקים, ומייד מצאתי שם שני זהובים". "אולם היום", נאנח רבי דוד ואמר באזני האיש, "אם סבורים שאין כסף, לא נותנים ולא נאחזים באמונה תמימה". (עולמו של חסיד)

שנה אחת, בעת שמחת בית השואבה בחג הסוכות, פנה רבי אברהם אלימלך ה"ד מקרלין, וישאל את אחד מחשובי חסידיו: "אמר נא לי, מהו הענין הגדול של שמחת בית השואבה?" שאל ונענה: "הרי מובא בספרים הקדושים, שכל המצות שאנו עושים בחדש תשרי, נעשים כלם על ידי אמונת צדיקים. הרי איננו יודעים כיצד לתקע ובמה לתקע, ואנו עושים על-דעת חכמים, וכך גם מצות עניי ביום הפורים שדרשוהו חז"ל ועל-פיהם אנו נוהגים, וכן במצות סכה, אילו דפנות ואילו מינים לטל, וממילא כאשר מקמים כל-כך הרבה מצות והכל על ידי אמונת חכמים, זהו העקר של שמחת בית השואבה ושמחת החג". (מאורי אש)

כך היה ה"חפץ חיים" מפרש את דברי הפסוק: "ויהי כלב את-העם אל-משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אתה כייכול נוכל לה", ופרש רש"י: "אפלו בשמים, והוא אומר עשו סלמות ועלו שם, נצליח בכל-דרכיו". "הרי לכאורה תמוהים הדברים, שכן מה ענין סלמות וכיצד אפשר להגיע באמצעותם אל השמים? אלא שאמונת החכמים של כלב ויהושע היתה כה גדולה במשה רבנו, עד שמצדם מוכנים ומזמנים היו לצאת לכל מה שיצוה עליהם, בלי קשיות ותרוצים, ומוכנים היו לעשות כל מטלה שיטיל עליהם מבלי שאלות ומבלי להתרע מפל-קשי".

(ה"חפץ חיים" - חיו ופועלו)

החסיד רבי בן-ציון אינגבר מירושלים ספר פעם ספור נפלא, המלמד אמונת צדיקים מה: "הלכתי פעם לבקר את החסיד רבי שאול הרש גבר מטלוסט, שהתגורר בסוף ימיו בירושלים,

והוא ספר לי כי אינו חש בטוב, ונסע להזכיר את-עצמו לרפואה אצל רבי נחום מרדכי מטשורטקוב בעל "דרש טוב", והרבי יעץ לו לדרש ברופאים. עשה כדבריו, והרופא הגיש לו מרשם לרכישת תרופה מסוימת, אך הוא הלך לבית המרקחת, שאל על מחיר התרופה ולא קנה אותה, ובמקום זאת נתן את שויה לצדקה. שאלתי אותו מדוע לא נטל את התרופה כדי להתרפא? והשיב לי כי יש לו רצפט מרופא גדול. תמהתי מי הרופא הגדול, ואמר לי 'רבנו האדמו"ר הגאון מטשורטקוב', והחל לספר: 'פעם נכנסתי אל-הרבי, והוא שאל אותי על מצב בריאותי. השבתי לו שאני חש בטוב, והוא הורה לי לפנות אל הדוקטור שטקל, שהיה רופא ידוע ומפורסם. עשיתי כדבריו והלה נתן לי מרשם לרכישת תרופה, אך כאשר חזרתי אל-הרבי שאל אותי מה-יש לי בידי, וכשהשבתי לו כי רצפט מהרופא בידי, אמר לי שלא צוה עלי לקחת תרופות, אלא רק בקש ממני להתיעץ עם הרופא ותו לא. לאחר מכן שאלני הרבי על סדר יומי, וכששמע שאני משפם לקום, אך שוהה שעה ארפה לטהרה ולמוד זמן רב, ומתפלל רק בסביבות השעה אחת עשרה, אמר לי הרבי שבגלל שאני מתפלל מאחר ואוכל מאחר, לכן אני חש בטוב. ומעתה עלי להתפלל מקדם כדי שאוכל לאכל מקדם, ואז תהיה לי רפואה'. סיים רבי שאול הרש ואמר: 'אם-כן, אני הולך אמן לרופא, אך אני נוטל את התרופות, כפי שהורני רבנו הרופא הגדול'... (הנאדר בקדושים)

גדולה היתה אמונת החכמים של רבי יחיאל מאיר מגוסטנין ברבו רבי מנחם מנדל מקוצק, והיה ממלא אחר דבריו ללא עוררין. פעם, בהיותו בקוצק, קבל ידיעה מביתו כי זכה בסכום גדול. מכיון שפרנסתו היתה דחוקה מאד, התמלא שמחה על הזכיה הגדולה, ונכנס לבשר לרבו על-כף. לפליאתו, התרעם הרבי ואמר לו: "מה תרצה אפוא ממני ומה חייב אני לך על-כך?" הבין רבי יחיאל מאיר שאין דעתו של הרבי נוחה מעניני ממונות, והוא רואה בכך נסיון קשה של עשר השמור לבעליו, ומייד עם שובו לביתו, נטל את-כל-הכסף הרב שזכה בו, וחלקו לבניו, קרוביו ואוהביו העניים, ולא נהנה בעצמו אפילו מפרוטה אחת. עד כדי-כך הגיעה אמונת החכמים שלו ברבו. (הרבי מקוצק)

אל מעונו של ה'סבא קדישא' רבי ישראל מרוז'ין, הגיע פעם אורח דגול מארץ ישראל, הוא שאר-בשרו רבי שלום נכדו של המגיד מפוזריטש, שעלה ארצה ויצא לארצות הגולה למען עניי ארץ הקדש. קבלו הצדיק במאור פנים והחל לחקר אותו על ארץ ישראל ותהלוכותיה, ובין הדברים התעניין אצלו אם יש ליהודי הארץ שעלו מארצות המזרח, אמונת חכמים. תרהר רבי שמלקא מעט, ולאחר מכן אמר: "אמנם אין הם רגילים באמונת הצדיקים שבדורנו, אולם דבוקים הם מאד בתנא האלקי רבי שמעון בן-יוחאי, וביום הלולתו בל"ג בעומר, עורכים הם הדלקה גדולה על-ציינו ומוציאים לשם כך הוצאות רבות, וכן דבוקים הם בארצו"ל ועולים לקברו שבצפת". נענה הרבי ואמר: "אם מאמינים הם ברשב"י והארצו"ל, שהיו שניהם ילודי אשה, לא יתכן שאינם מאמינים גם בצדיקים שעדין חיים בדורנו, שהרי גם בימינו יש צדיקים כמו רשב"י". (דברי דוד)

החזון אי"ש היה מחשיב מאד את כבוד החכמים, ופעם

כְּאִשֶּׁר תִּלְמִיד יָשָׁב לִפְנֵי שֵׁלָא בְּכַד רֹאשׁ הָרְאוּ, אָמַר לוֹ: "רַבִּי בְּרוּךְ
 בְּרַ לֹא הָיָה יוֹשֵׁב כֹּה לִפְנֵי רַבּוֹ רַבִּי חַיִּים מִבְּרִיסק", וּבְכַד רֹצֵה לְחַנּוּכָּה
 לְשִׁבְתָּ בְּאַיְמָה וְיִרְאָה לִפְנֵי רַבּוֹ. פַּעַם נִכְנַס יְהוּדִי אֶחָד אֶל בֵּיתוֹ בַּיּוֹם
 שֶׁשִּׁי בִּצְהָרִים, וְהָיָה רוֹאֶה הוּא שֶׁשֵּׁם אִשָּׁה עוֹמֶדֶת וְתִינוּק קָטָן בַּעֲגָלָה,
 וְהָיָה מִבְּקִשְׁתָּ מִהַחֲזוֹן אִישׁ שֶׁיִּבְרַךְ אֶת־בְּנֵה הַחֲזוֹלָה שֶׁיִּבְרִיא. שָׁמַע
 הַחֲזוֹן אִישׁ אֶת בְּקִשְׁתָּהּ אוֹלָם הוּא שָׁתַק וְלֹא הִשִּׁיב מֵאוֹמְרָה. פָּרְצָה
 הָאִשָּׁה בִּבְכִי וְהַחֲלָה לְהַפְצִיר בּוֹ פַּעַם אַחֵר פַּעַם, וְהוּא לֹא מֵשִׁיב לָהּ.
 פָּקְעָה סִבְלָנוּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם, עַד שֶׁלֹּא שָׁלַט בְּרוּחוֹ וְאָמַר לְאוֹתָהּ
 אִשָּׁה: "בְּבִקְשָׁה מִמֶּנִּי, הֲאִם אֵינְךָ רוֹאֶה שֶׁהָרֵב לֹא עוֹנָה לָךְ? וּמִדּוּעַ
 אֵת מִמְּשִׁיכָה לְהַפְצִיר בּוֹ? שׁוּבִי לְבֵיתְךָ!" מִיד הִסֵּב הַחֲזוֹן אִישׁ אֶת
 פָּנָיו אֶל־הָאִישׁ וְאָמַר לוֹ: "הֲאִם אִשָּׁה זוֹ בָּאָה אֵלֶיךָ אוֹ אֵלַי?" וּמִיד פָּנָה
 אֶל־הָאִשָּׁה וּבִרְךָ אוֹתָהּ מֵעֵמֶק לִבָּהּ, וְיִצְאָה מִלִּפְנֵי בֶּלֶב קָל וּבִטְחוֹ. יִצְאָה
 הָאִישׁ מִשָּׁם בְּבִלְבּוֹל חוּשִׁים, וְלֹא יָדַע אֶת־נִפְשׁוֹ עַל אֲשֶׁר צָעַר אֶת
 גִּאוֹן יִשְׂרָאֵל, וּמִיד בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, שָׁב וְנִסַּע אֶל בֵּיתוֹ שֶׁל הַחֲזוֹן
 אִישׁ. קָבְלוּ הָרֵב בְּמֹאזֹר פָּנִים, וּכְשֶׁהֵחָל לְהִתְנַצֵּל עַל מוֹה שֶׁעָשָׂה, אָמַר
 לוֹ בִּפְסָקָנוּת: "אִם עוֹמֶדֶת אִשָּׁה כְּשֶׁרָה וְשִׁרְיָה כָּלָה בְּאַמוּנַת חֲכָמִים,
 לָמָּה צָרִיךְ לְהַפְרִיעַ לָהּ?" (מַעֲשֵׂה אִישׁ)

אָדָם צָעִיר, אָב לִילָדִים קְטָנִים, חָלָה בְּמַחֲלַת שַׁעוֹל קָשָׁה וְלֹא הִצְלִיחַ
 לְהִרְפֹּא מִמֶּנָּה. הוּא דָּרַשׁ בְּרוֹפְאִים, נָטַל תְּרוּפּוֹת שׁוֹנוֹת, אוֹלָם מֵאַמְצִיּוֹ
 הָיָה לִשְׁוֹא, וְהַחֲשַׁשׁ הַחַל לִקְנוֹן בְּקִרְבּוֹ וּבְקִרְבֵּי רוֹפְאָיו, שָׁמָּה לָקָה בְּמַחֲלָה
 קָשָׁה מָאָד. רָאוּהוּ חֲבֵרָיו בְּצָרְתוֹ, וַיַּעֲצוּ לוֹ לְהִכָּנֵס אֶל בַּעַל "קֵהֲלוֹת
 יַעֲקֹב", רַבִּי יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל קִנְיִבְסְקִי, וְלִהְיוֹת אֶת־עֲצָמוֹ לִפְנֵי בִּפְתָקָה.
 קָרָא הָרֵב אֶת־הַפְּתָק, וְדַעַתָּה הָיְתָה בְּדוּחָהּ עָלָיו עַל אֲזוּלַת יָדָם שֶׁל
 הָרוֹפְאִים. פָּנָה אַפּוֹא אֶל הָאָדָם שָׁבָא לִפְנֵי וַיַּעַן לוֹ לְגִשְׁתָּ אֶל בֵּית
 מִרְקַחַת יְדוּעַ בְּבִנִי בְּרָק, וּלְבַקֵּשׁ מִהֲרוֹקֶחַ שִׁיתֵּן לּוֹ בְּקִבּוּק מִתְּרוּפָתוֹ
 שֶׁל הָרֵב קִנְיִבְסְקִי. פָּנָה הָאִישׁ אֶל־הֲרוֹקֶחַ, אוֹלָם הָלָה תִּמְהָ מָאָד וְאָמַר:
 "אֲמֻנָם מִכִּיר אֲנִי אֶת הַתְּרוּפָה שֶׁל הַסְטִיפֶלֶר, אוֹלָם אוֹתָהּ הוּא מִיַּעַן
 לְקַחַת לְבַעֲיוֹת מַעִים, אֵךְ מוֹה לָהּ וּלְשַׁעוֹל?" אוֹלָם מוֹתוֹךְ מִדַּת אֲמוּנַת
 הַחֲכָמִים שֶׁהָיְתָה טְבוּעָה בְּאַבְרָהָ, רָכַשׁ אֶת־הַתְּרוּפָה וְלָגַם מִמֶּנָּה מוֹדִי
 יוֹם כְּמוֹה טְפוֹת. וְהָיָה אֶרֶץ הַפֶּלֶא, וְלֹאֲחֹר מַיִם מַעֲטִים, עָלְתָה אֲרוּכָה
 לְמַחֲלָתוֹ וְהַשַּׁעוֹל נִעְלָם מִמֶּנּוּ לְחֻלוּטִין. (מִרְוֵן הַקְּהִילוֹת יַעֲקֹב)

בְּאַחַד מִבְּקִירָיו שֶׁל רַבִּי אֶהֱרֹן קוֹטְלֵר בְּלוֹנְדוֹן, בְּבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי יִחְזָקְאֵל
 אַבְרָמְסְקִי, סִפֵּר כִּי בִּשְׁנֵים הָרָאוּשׁוֹנוֹת לְאַחֵר נִשְׁוֹאָיו, לֹא נִפְקַד בְּבָנִים,
 וְחוֹתְנּוֹ רַבִּי אִיסֵּר זִלְמָן מְלַצֵּר בַּעַל "אֲבוֹן הָאֶזֶל", נָסַע לְרִדִּין אֶל הַ"חֲפִיץ
 חַיִּים" וּבִקְשָׁה בְּרָכָה לְבָתוֹ וְחֻתְנּוֹ שֶׁיִּפְקְדוּ בְּזֶרַע שֶׁל־קִּימָא. בְּרָכָם הַ"חֲפִיץ
 חַיִּים" מִקְרֵב לָבוֹ, וְלֹאֲחֵר מִכֵּן נוֹלְדוּ לָהֶם בָּן וּבִת, וְתַעֲמֹד מְלֻדָּת. עֲבָרוּ
 כְּמוֹה שְׁנַיִם נֹסְפּוֹת, וְשׁוּב הָיָה בְּרִדִּין וּבִקְשָׁה בְּרָכָה בַּעֲבוּרָם, אוֹלָם הַפַּעַם
 לֹא בְּרָכָם הַ"חֲפִיץ חַיִּים". סִיִּם רַבִּי אֶהֱרֹן אֶת סִפּוּרוֹ וְאָמַר לְרַבִּי יִחְזָקְאֵל,
 כִּי מִשְׁעַר הוּא שֹׁסְבָה כְּמוֹסָה הָיְתָה לוֹ לַ"חֲפִיץ חַיִּים" שֶׁלֹּא בְּרָכָם
 בְּצִיָּאֵצִים נֹסְפִים. כְּשֶׁהָיָה רַבִּי יִחְזָקְאֵל מְסַפֵּר דְּבָר זֶה, הָיָה אוֹמֵר: "בּוֹא
 וְרֹאֵה אֶת־גִּדְּלֵי אֲמוּנַת הַחֲכָמִים שֶׁל רַבִּי אֶהֱרֹן, שֶׁהָיָה בְּרוּר לוֹ כְּשֶׁמֶשׁ
 שֶׁהִכַּל תְּלוּי בְּבִרְכָתוֹ שֶׁל הַ"חֲפִיץ חַיִּים", וּמִפְּנֵי הַעֲדָר הַבְּרָכָה לֹא נִפְקְדוּ,
 וְעַל־יָדִי בְּרִכְתּוֹ נוֹשְׁעוֹ, וְאִם הָיָה מְבָרְכוֹ בִּילְדִים נֹסְפִים, הָיְתָה בְּרִכְתּוֹ
 מִתְקַמֶּת לְלֹא סִפֵּק. (פְּנִי רַבִּינוּ יִחְזָקְאֵל)

בְּנוֹ יְחִידוֹ שֶׁל הַמַּגִּיד רַבִּי שְׁלוֹם שְׁבִדְרוֹן, נִתְקַף בִּילְדוּתוֹ בְּמַחֲלַת שַׁעֲלָת
 מְמִשְׁכָּת וְלֹא הִצְלִיחַ לְהִרְפֹּא מִמֶּנָּה. בְּאוֹתָם יָמִים הָיְתָה זוֹ מַחֲלָה
 מְסֻכָּנָת וְהָרוֹפְאִים לֹא מְצָאוּ לָהּ מְזוֹר. נָסַע רַבִּי שְׁלוֹם אֶל הַחֲזוֹן אִישׁ
 וּבִקְשָׁה אֶת־בְּרִכְתּוֹ, וְהוּא יַעַן לוֹ: "סַע לְנַחַל הַיֶּרְקוֹן, וְשִׁהוּ שָׁם לִיד הַפָּיִם
 וַעֲצִי הָאִקְלִיפְטוֹס. הָאוֹר הַמִּיחַד שֶׁבְּמִקְוֶם יִקַּל עַל־הַיֶּלֶד וְיִפְגִּי אֶת
 שַׁעוֹלוֹ". לֹא שָׁאֵל רַבִּי שְׁלוֹם שְׁאֵלוֹת נֹסְפּוֹת, הַתַּעֲשָׂף בְּאַמוּנַת חֲכָמִים
 וְנָסַע אֶל הַיֶּרְקוֹן שְׁבִת־אֲבִיב. רַבִּי שְׁלוֹם לֹא הָיָה מְנַסֶּה בְּהַשְׁטָת
 סִירָה, וְהִתְאַמֵּץ רַבּוֹת כְּדִי לְמַצֵּא סִירָה מִתְּאִימָה, נִכְנַס אֵלֶיָּה יַחַד עִם
 בְּנוֹ, וְהֵחָל לְשׁוּט בְּנֶהָר בְּאִטְיָוִת כְּשֶׁהֵם נוֹשְׁמִים אֶת הָאוֹר שֶׁבְּמִקְוֶם.
 כָּל אוֹתָהּ יַת, לֹא הִפְסִיקוּ שְׁפָתָיו לְמַלְמֵל וְלוֹמַר בְּנִיעִמָּה שׁוֹבֵת־לֵב:
 "מִצְוָה לְשִׁמְעַת בְּקוֹל דְּבָרֵי חֲכָמִים", וְחִזַּר עַל הַדְּבָרִים שׁוֹב וְשׁוֹב. לְאַחֵר
 כְּמַחֲצִית הַשָּׁעָה, הִסְתַּיְעוּ בְּאָדָם אֶחָד שֶׁעָמַד בַּחוּף הַנֶּהָר, וְעָלָו אֶל קִנְיִ
 הַסּוּף שֶׁגִּדְּלוּ בְּמִקְוֶם. וְהָיָה זֶה פֶּלֶא, הַשַּׁעוֹלִים הִלְכוּ וּפְתָחוּ עַד שֶׁפָּסְקוּ
 כְּלִיל. הַיֶּלֶד בֵּן הָאֲרָבַע, הִתְרַגֵּשׁ וְאָמַר לְאֲבִיו: "אֲבָא, יֵשׁ עִכְשָׁו תְּרוּפָה
 בְּדוּקָה לְשַׁעֲלָת, כָּלֵם יְבוֹאֵה לִירְקוֹן וְיִתְרַפֵּאוּ". אוֹלָם רַבִּי שְׁלוֹם הִבִּיט בּוֹ
 בְּעֵינָיו הַיּוֹקְדוֹת וְאָמַר: "לֹא בְנִי הָיָה, לֹא הַיֶּרְקוֹן מִרְפָּא אֶת־הַשַּׁעֲלָת,
 אֲלֵא הַקֶּב"ה שָׁמַע לְתַפְלָתוֹ שֶׁל הַחֲזוֹן אִישׁ. וְכִי מוֹה יֵשׁ בִּירְקוֹן לוֹלִי
 בְּרִכְתּוֹ שֶׁל הַחֲזוֹן אִישׁ וְאַמוּנַת הַחֲכָמִים שָׁבוּ?"... (קוֹל חוּצָה)

מִמְלָכָה

רַבִּי חַיִּים מוֹוֹלוֹז'יִן, יָשָׁב פַּעַם עִם תִּלְמִידוֹ הַמְּבַהֵק רַבִּי שְׁלֹמֹה פּוֹלִיאֲצ'יק, שֶׁנּוֹדַע בְּכַנּוּי 'הַעֲלֹוִי מִמִּיץ'ט', וּכְשֶׁהִזְכִּירוּ אָדָם מְסִים רָאָה
 רַבִּי חַיִּים מִרְתָּ רֹחַ עַל־פָּנָיו שֶׁל־תִּלְמִידוֹ, וְהִבִּין כִּי אֵין דַּעַתוֹ נוֹחָה מֵאוֹתוֹ אָדָם וְהוּא מְבַטְלֵי בְּלָבוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי חַיִּים בְּדֶרֶךְ צַחוּת: "רֹאֵה
 אֲנִי שְׂאִין לָךְ אֲמוּנַת חֲכָמִים". וְרַבִּי שְׁלֹמֹה הִשִּׁיב מִיד: "חַס וְשְׁלוֹם, אֲמוּנַת חֲכָמִים יֵשׁ לִי, אֲכֵלָּא שְׂאִין אֲנִי מֵאֲמִין כִּי פְלוֹנִי הוּא חָכֵם..."

הַמַּגִּיד מְדוּבְנָא הִלָּךְ פַּעַם יְחִיד בְּאִישׁוֹן לִילָה, וְלַעֲמָתוֹ הִגִּיעָה חֲבוּרָה שֶׁל צַעֲרִים קָלִידֶעַת וּפּוֹרְקֵי עַל. הַחֲלוֹ הִלְלוּ לְשִׁטּוֹת בּוֹ, וְאָמְרוּ:
 "הֲלֹא גָזְרוּ חַז"ל עַל תִּלְמִיד־חֲכָם, שֶׁכֹּל יֵצֵא יְחִידִי בְּלִילָה מִפְּנֵי הַמִּזִּיקִים, וּמִפְּנֵי מוֹה הוֹלֵךְ מִרְיָדִי? וְכִי אֵינּוּ יִרְאֵי מוֹי־הַמִּזִּיקִים?" חִידָה
 הַמַּגִּיד וְאָמַר: "תְּנוּחַ דַּעַתְכֶּם, כִּי אֵינִי יִרְאֵי מִפְּנֵי הַמִּזִּיקִים הַמְּקוֹמִים", וּבְדַבְּרוֹ הַצָּבִיעַ עַל חֲבוּרַת הַלְצִים שֶׁמוֹלוּ. "וַיִּוֹדְעִים אֹתָם
 מְדוּעַ?" הַמִּשְׁיָד וְאָמַר, "מִפְּנֵי שֶׁהַמִּזִּיקִים הִלְלוּ אֵין בָּהֶם אֲמוּנַת חֲכָמִים, וְנִמְצָא שְׂאִינָם נוֹהֲגִים בִּי מִנְּהַג תִּלְמִיד־חֲכָם..."

צָדִיק אֶחָד הָיָה, שֶׁסִּבֵּל מִהַתְנַגְּדוּת קִשּׁוֹת מַצַּד אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא הָיְתָה בָּהֶם אֲמוּנַת חֲכָמִים. הִלְלוּ רִדְפוּהוּ עַד־חֲרָמָה וְהִצִּיקוּ לְנַפְשׁוֹ בְּכָל
 מִינֵי תוֹאֲנוֹת וְעִלְלוֹת דְּבָרִים, עַד שֶׁכָּמַעַט קִצְרוּ אֶת־יָמָיו. אָמַר עַל־כֵּךְ אֶחָד מִמְּעִרִיצָיו שֶׁל אוֹתוֹ רַב: "לֹא לְחַסֵּם נֶאֱמַר 'צָדִיק יִסּוֹד
 עוֹלָם', כִּי רִשְׁעֵי הַדּוֹר קוֹבְרִים אוֹתוֹ עִמָּךְ בַּתוֹךְ הָאֲדָמָה..."

רַבִּי מְרִדְכִי יִפֶּה בַּעַל ה'לְבוּשִׁים', פֶּסֶק פַּעַם הִלְכָה בְּגוּד לְדַעַת הַמַּהְר"ל מִפְּרָג. כָּתְבוּ לוֹ תִּלְמִידֵי הַמַּהְר"ל וְטָעְנוּ: "הֵיכֵן אֲמוּנַת הַחֲכָמִים
 שָׁבָד? אֲרִי שְׂאֵג, מִי לֹא יִירָא?! וְרַמְזוּ בְּכָד לְשֵׁם יְהוּדָה שֶׁל־הַמַּהְר"ל. נָטַל רַבִּי מְרִדְכִי אֶת־הַמַּכְתָּב, הִטִּיל גִּרְשִׁים בְּתַבַּת מ"י וְשָׁגְרוּ
 בַּחֲזָרָה. לֹאֲמַר, אֲרִי שְׂאֵג, מ"י - מְרִדְכִי יִפֶּה, לֹא יִירָא..."